

Tilliden og den danske model

Halvårsmøde – Socialpædagogerne Storkøbenhavn

28. November 2018

Klaus Majgaard

Baggrund

- Den danske model er på det offentlige område præget af en række indbyggede modsigelser.
- Så længe parterne er interesserede i at bevare et langsigtet og tillidsfuldt samarbejde, har man kunne håndtere disse modsigelser.
- Aktuelt er tilslutningen til modellen usikker, og derfor forstærkes modellens iboende modsigelser

Formål

- Forstå den danske models udvikling og iboende modsigelser
- Forstå det aktuelle pres
- Diskutere, hvilke spørgsmål og handlemuligheder dette stiller Socialpædagogerne overfor

Tidsplan

Tid	Indhold
9.15-10.15	Oplæg: Tilliden og den danske model
10.15-10.30	Pause
10.30-11.00	Gruppearbejde
11.00-11.30	Fremlæggelser
11.30-12.00	Opsamling og diskussion

Klaus Majgaard

Oplæg: Tilliden og den danske model

Klaus Majgaard

OK18 – den danske model på spil

- Forhandlingerne handlede ikke kun om de specifikke aftaletemaer, men om den grundlæggende tillid til uafhængige forhandlinger
- Hurtigt i forløbet svirrede mistanker om ”aftalt spil” og ”spekulation i sammenbrud og indgreb”
- Forhandlerne nåede i mål, men er tilliden gen-etableret?

Skyggerne fra 2013

- Første gang lockout-våbnet blev brugt offensivt – med afsæt i ultimative krav fra arbejdsgiversiden
- Langvarigt retorisk opspil og forberedende udvalgsarbejde
- Det var ikke forligsmandens mæglingsskitse der blev hævet til lov, men et oplæg udarbejdet af embedsmænd
- Koblingen i folkeskolereformen – L409 som finansiering af reforminitiativer

Indhold

- Argumenter imod den danske model
- Historisk baggrund
- Konkurrerende logikker i modellen
- Håndtering af modellens modsigelser – konflikternes psykologiske anatomi
- Dialog og forhandling i en uperfekt verden
 - Partnerskab og laboratorier som metode
 - Opbygning af tillid
 - Fair proces, justeringer af den danske model
- Hvad kan en faglig organisation gøre?

Argumenter imod den danske model

Arbejdsgiver-argumenter:

- Medarbejdersiden har dobbeltroller – er også vælgere og brugere
- ”lag på lag” model
- Hvorfor ikke lade folketinget regulere – det gør det på så mange andre områder?

Medarbejder-argumenter

- Arbejdsgiversiden har dobbeltroller – og kan foreslå lovindgreb
- Arbejdsgiverne tjener på lockout
- Nødberedskab sløver konfliktvåben

Relativt højt konfliktniveau sammenlignet med andre nordiske lande

Den historiske baggrund

Modsigelser, når et privat aftalesystem kopieres ind i en offentlig kontekst:

De private aftale system er udviklet fra neden gennem lokale og regionale konflikter. Det offentlige aftale system er udviklet fra oven med en høj grad af centralisering.

- Før anden verdenskrig: Regulering af offentlig løn og arbejdsvilkår gennem lov – men med forhandlingsret (Tjenestemandsreformen fra 1919).
- Efter anden verdenskrig: Stigende antal offentlig ansatte og nye professioner. Aftaleret med Tjenestemandsreformen fra 1919. Lønmodtagergrupper inddeles i lønhierarkier. Forskel på stat og kommuner i forhold til forhandlingsfællesskaber
- Fra 1980'erne: Moderniseringsreformen – løn som produktivitetsfremmende incitamenter. Løn indtænkes som del af mål- og resultatstyring. Ny løn fra 1997.
- 00'erne: Kvalitetsreform – opgør om varme hænder og ligestilling. Trepartsaftale og folketingsvalg (2007) og strejker (2008)
- 2008-2017: Krise og opstramning af udgiftsstyringen og moderniseringspolitik. Offensiv lockout 2013. **Den danske model går fra at være et omstillingsværktøj til at være et problem**

(Høgedahl, 2017)

Moderniseringsstyrelsens resultatkontrakt fra 2013

”OK13 skal være løftestang for at fremme
Moderniseringsstyrelsens dagsorden om at gøre
løn og arbejdstid til en væsentlig og integreret
del af udgiftspolitikken”

Institutionelle logikker

Hierarki

Det offentlige som del af
en parlamentarisk styringskæde

Centrale samfundsopgaver

Loyalitet og tjenestemand/
funktionærkultur

Regulering via lovgivning

Selv-regulering

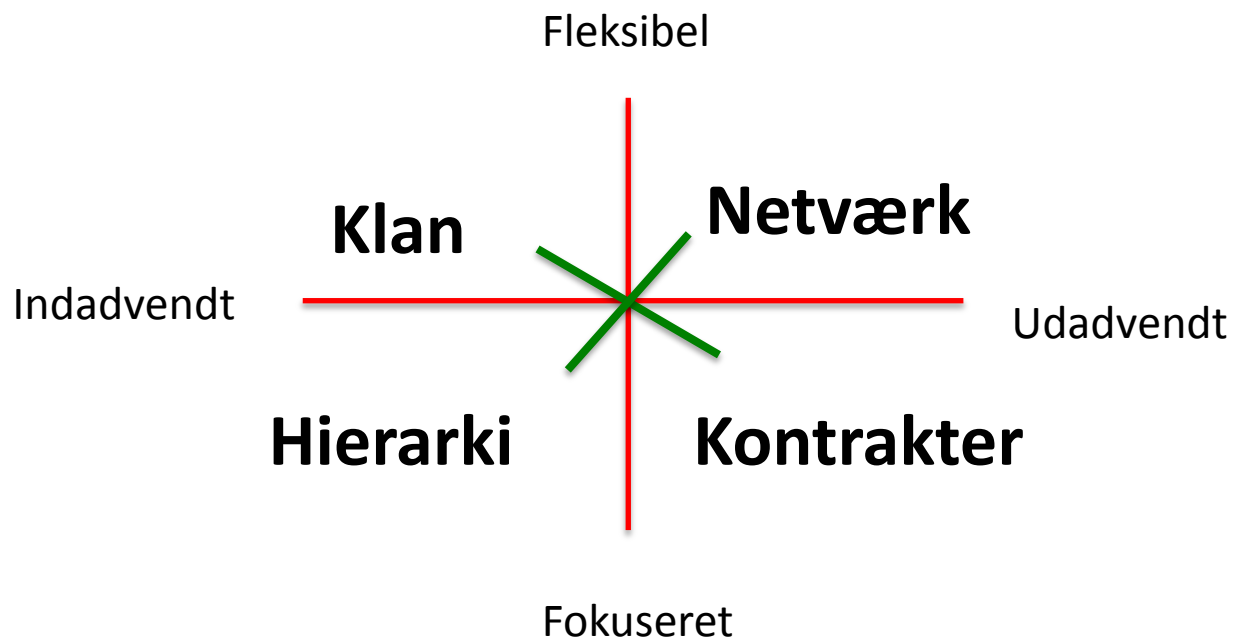
Frie forhandlinger

Varetagelse af egne interesser

Professions-
fællesskaber

Aftaler

Institutionelle logikker

Klaus Majgaard

Institutionelle logikker

Hierarki og kontrakter

Få mål med fokus på effekt

Evidensbaserede programmer

Integreret styringskanal

Opfølgning og indikatorer

Incitament

**Løn og arbejdsvilkår som genstand for
moderniseringspolitik**

Klan og netværk

Søgeprocesser om mål

Samskabelse

Hands-off styring

Evaluering gennem dialog

Udvikling af værdier

**Partsmode med frie
forhandlinger**

Begge tilgange er til stede og bliver styrket i dagens arbejde på velfærdsområderne

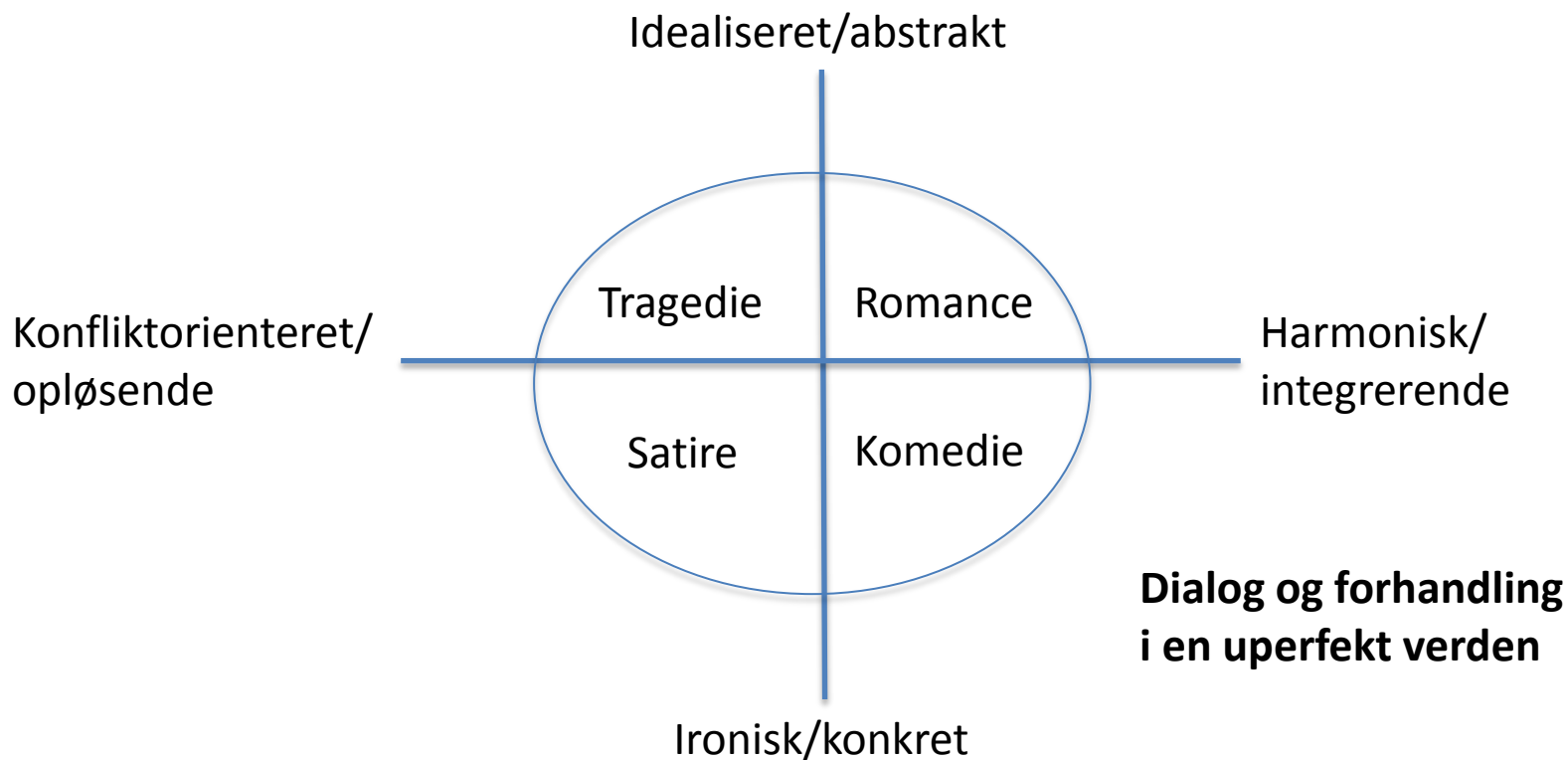
Klaus Majgaard

Håndtering af modellens modsigelser

Psykologiske forsvar og grader af modenhed:

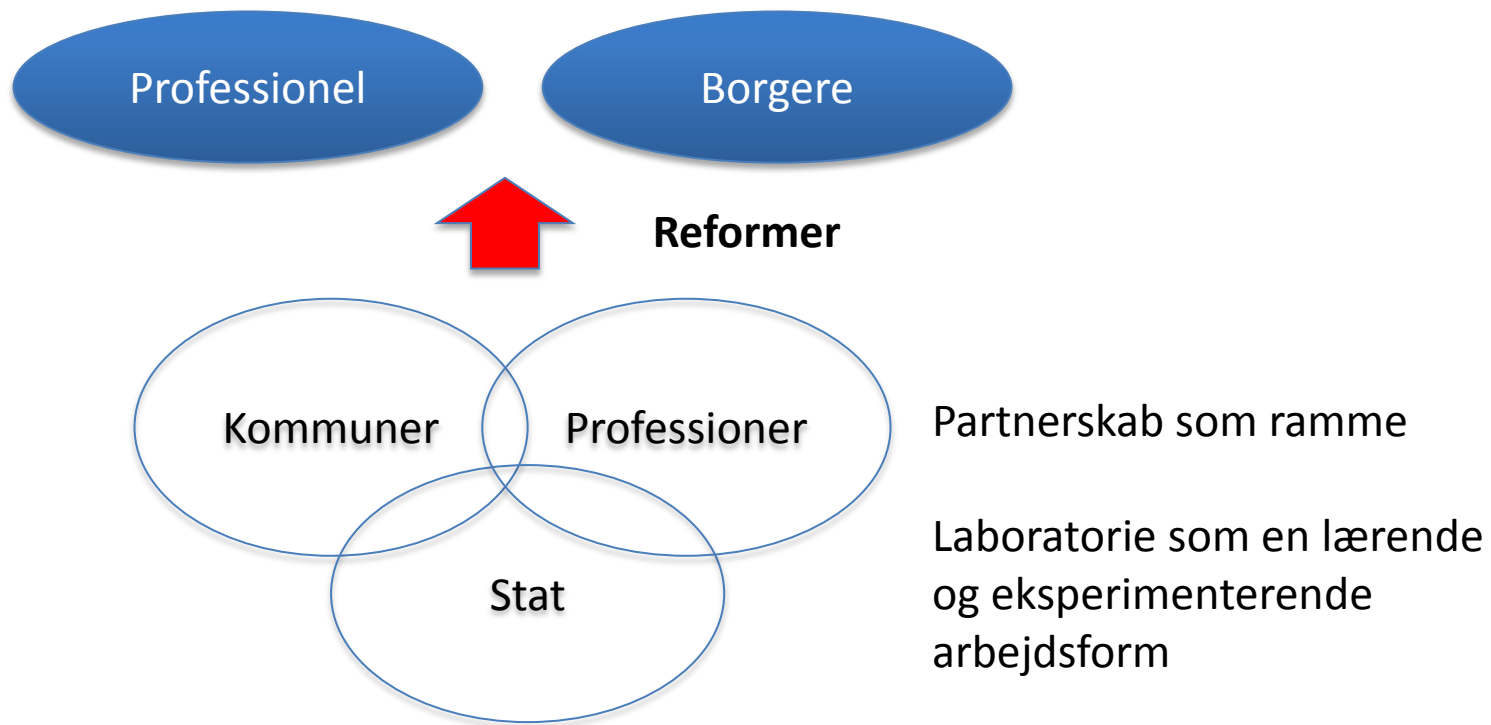
- **Splitting:** Dæmonisering og idealisering
- **Fortrængning:** Formalisering og appel til abstrakte enheder
- **Integrering:** Konkret dialog

Kæmpende fortællinger

Klaus Majgaard

Partnerskab og laboratorier som metode

Betingelser for tillid

- Anerkendelse – tage hinanden og hinandens synspunkter alvorligt
- Fair proces – gennemskuelige og velbegrundede spilleregler
- Ret til uenighed – legitime kanaler for dissens

Justeringer af den danske model

- *Fair proces*

Høgedahl (2017):

1. Bruge forligsmand som opmand, hvis der ikke foreligger en mæglingsskitse, der kan løftes til lov
2. Et uafhængigt lønråd, der kan afgøre tvungen voldgift efter lovindgreb
3. Mere forpligtende forhandlingsfællesskab
4. En mere uafhængig arbejdsgiverorganisering
5. Kalibrering af lockout-våbnet – afkald på økonomisk gevinst ved lockout
6. Uafhængigt observatorium til analyser og dialog

Hvad kan en faglig organisation gøre?

- Fagpolitisk pro-aktiv: Kontinuerligt bidrage til at kvalificere vidensgrundlaget for politik og regulering samt engagere sig i reformdiskussioner
- Generøs og alliance-dannende i forholdet til andre professioner
- Invitere arbejdsgiverne til partnerskaber om udvikling af området (behøver ikke vente på, at de inviterer)
- Insistere på, at de, der udvikler styring og regulering, gør dette til en lige så seriøs og fagligt velbegrundet praksis som professionens egen (styringsfolkene må også arbejde vidensbaseret)
- Sikre legitime kanaler for dissens
- Bidrage til debatten om fornyelsen af den danske model

Gruppearbejde

Klaus Majgaard

Gruppesopgave

- Diskuter det pres, som den danske model er under
- Hvilke spørgsmål rejser dette, som Socialpædagogerne må tage stilling til?
- Hvilke handlemuligheder skaber det?

Skriv tre spørgsmål og tre handlingsforslag på plancher og hæng dem op i salen

Fremlæggelser

Find en, som du endnu ikke har talt med

Se på plancherne sammen

Hvad går igen i spørgsmål og handlingsforslag?

Notér

Opsamling

- Hvad er de tre vigtigste spørgsmål?
- Hvad er de tre vigtigste handlingsforslag?